

Havsöring i Sverige – förvaltning och beståndsövervakning

Markus Lundgren

Sportfiskarna

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

med underlag från

Havs
och Vatten
myndigheten

Havsöring leker i många små vattendrag.....

..... och är en karaktärsart viktig för övrig biologisk mångfald!

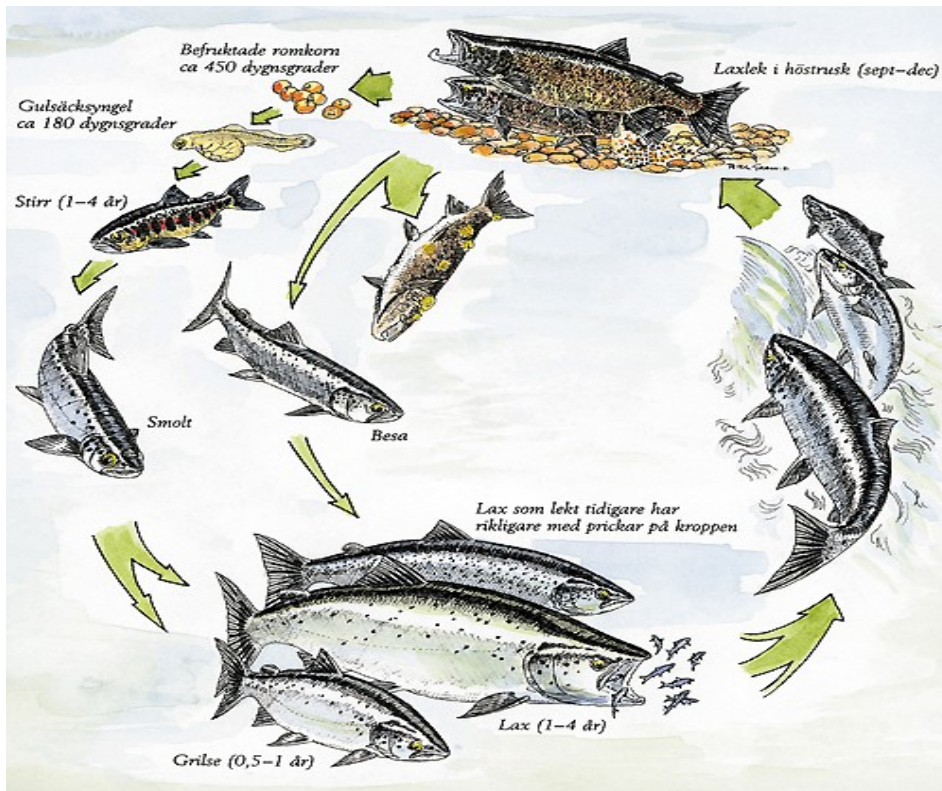

Havsöring – en utmaning för förvaltningen

Havs
och Vatten
myndigheten

Förvaltningen måste beakta naturlig produktion och överlevnad samt fiske och fångst under hela livscykeln, över generationer - och för varje enskilt bestånd!

Förvaltning på lokal, regional, nationell och internationell nivå måste hänga ihop!

Regleringen av fisket efter havsöring är i huvudsak baserad på fem principer:

- fredningstider
- minimimått
- antalsbegränsning
- tillåtna redskap
- särskilda fredningsområden i anslutning till vattendragens mynningar i havet

Svårigheter

- Hundratals bestånd
- Olika beståndsstatus
- Olika fiskeregler (minimimått mm.)
- Olika säsong (tradition, enskilt vatten, gamla länsfiskestadgor)

På västkusten gäller fiskeförbud för havsöring under perioden 1 oktober till 31 mars.

Motsvarande för sydkusten (Kullens fyr till Torhamns udde i Blekinge) är 15 september till 31 december.

Norrut längs Östersjöns kust, upp till länsgränsen mellan Västernorrlands och Västerbottens län, inklusive Öland och Gotland, är det tillåtet att fiska havsöring året runt.

Från Västerbottens län och norrut gäller sedan åter restriktioner med havsöringsfredning från 1 oktober till 31 december.

Minimimått

Grundtanken är vanligen att målarten skall hinna reproducera sig åtminstone en gång.

Skagerrak och Kattegatt 45 cm

Östersjön 50 cm, dock gäller norr om lat. 60.00 och söder om lat. 63.30 40cm (del av Uppsala län, hela Gävleborgs län och större delen av Västernorrlands län)

I vattendragen

Kattegatt och Skagerrak 45 cm

Östersjöns vattendrag 50 cm

Undantag:

Mellan lat. 60.00 och länsgränsen mellan
Västernorrlands och Västerbottens län 35 cm

Norrbotten fönsteruttag 30-45 cm

I alla vattendrag kan dessutom
fiskerättsinnehavarna själva skärpa reglerna.

Havs
och Vatten
myndigheten

Antalsbegränsning (bag-limit)

- För vattendragen gäller generellt att endast en öring per dygn får behållas när fiske med handredskap är tillåtet. Begränsningen gäller inte fettfenklippt fisk.
- Vid fiske med handredskap i Skagerak och Kattegatt får **två fiskar** (lax eller öring) behållas per dygn.

Tillåtna redskap

Skagerrak, Kattegatt och Skåne

Allt nätfiske på grundare vatten är 3 meter är förbjudet 1 oktober (Skåne 15 september) till och med 30 april.

När nätfiske är tillåtet får näten bara stå ute mellan 16.00 och 10.00.

Ingen får använda mer än 180 meter nät och enda tillåtna maskan är 120 mm. (Skåne minsta tillåtna maska 130 mm.)

Fredningsområden

Syftar till att **begränsa eller förhindra fångst av öring och lax som vandrar in eller ut från ett vattendrag i samband med lek.**

Utanför mynningen på alla större vattendrag avgränsas ett kustområde där särskilda restriktioner införts för fisket.

Områdena varierar i storlek, mindre areal för de små vattendragen, stora områden för de större älvarna. **Ett hundratal på västkusten** och ännu fler i Östersjön.

”-Kanske den viktigaste delen av regleringen.”

Regeringsuppdrag

- Havs- och vattenmyndigheten ska, efter samråd med Statens Jordbruksverk, ta fram **förslag på hur förvaltningen av lax och öring i svenska vatten bör utvecklas och utformas**. Pågående arbete i **länen** ska beaktas. Inom ramen för uppdraget ska Havs- och vattenmyndigheten **samråda** med relevanta aktörer och organisationer och **särskilt beakta möjligheterna för ett utvecklat fritidsfiske och fisketurismverksamhet samt förutsättningarna för det traditionella fisket**. En **delrapport** ska lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 23 april 2015 och en **slutrapport** ska lämnas senast den 5 november 2015.

Övergripande mål

- **Ekosystembaserad** och beståndsspecifik förvaltning
- **Naturliga bestånd** bevaras och återuppbyggs
- **Återetablering** i vattenområden där lax och öring försvunnit
- **Mängden lax och öring** som återvandrar till svenska kustområden och älvar **ska öka**.
- Beståndens storlek och andra kvalitetsaspekter på bestånden ska ge **goda förutsättningar för fiske**.

Återetablera lax och öringbestånd

- Lax och öring **återetableras** där de funnits naturligt.
- När vattenkraftverk omprövas bör utsättning av lax och öring helt eller delvis fasas ut till förmån för åtgärder som ger **naturlig reproduktion**

Förvaltning av öring i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön

Förvaltningsområden – biologi, fiskerätt, historisk förvaltning

- Skagerrak och Kattegatt
- Sydkusten
- Ostkusten inklusive Gotland
- Bottenhavet
- Bottenviken

Fisketillsyn och information viktig del i förvaltningen

Regeringsuppdrag till länsstyrelser

svenskafiskeregler.se

Utveckla portal för lax- och öringförvaltning

och Vatten
myndigheten

Kunskapsförsörjning

- En **långsiktig plan** för datainsamling och kunskapsförsörjning. Övergripande, regionvis och om möjligt för enskilda bestånd.
- Behövs **bättre kunskaper** om fiske och fångst
- **Indexälvar** behövs med en högkvalitativ datainsamling.
- En nationell plan för användning av **fiskräknare** i älvar
- Öka kunskapen om öringbeståndens **ekonomiska värde** för fiske.

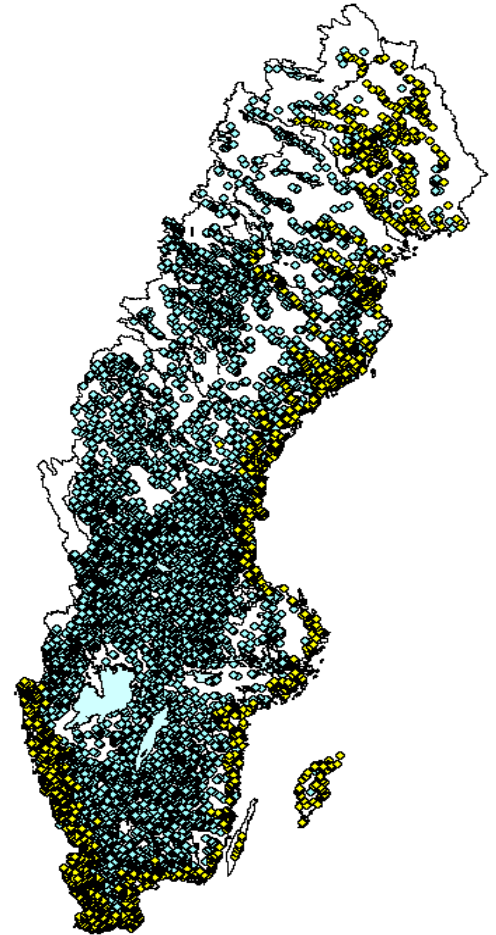

Beståndsövervakning

Beståndsövervakning

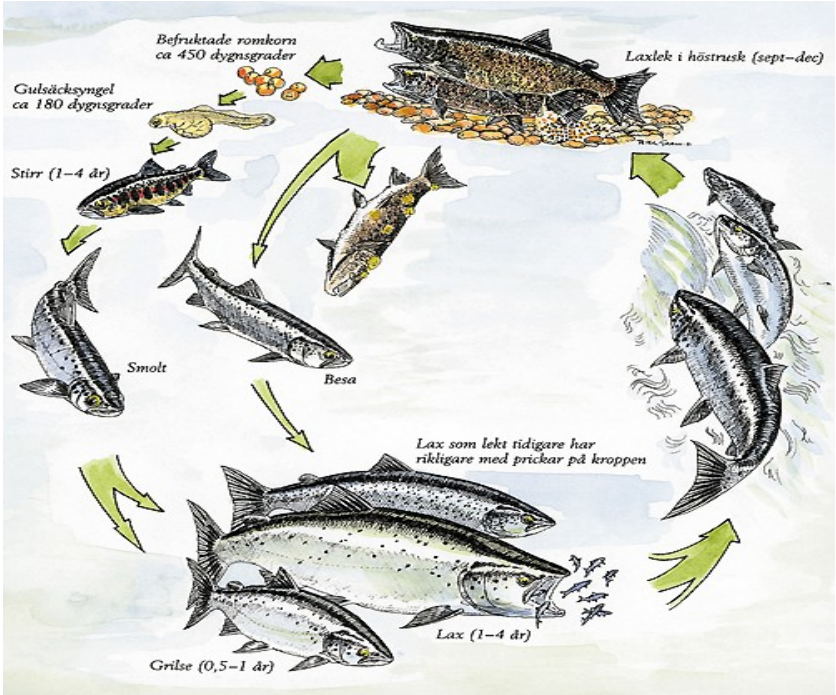
- Elfiskelokaler med öring 1951-2015.
- 3860 lokaler med havsvandrande laxfisk (gula punkter)
- Totalt 656 vattendrag
- Långsiktig övervakning bara i vissa regioner, oftast i regi av Länsstyrelserna.

Beståndsovervakning

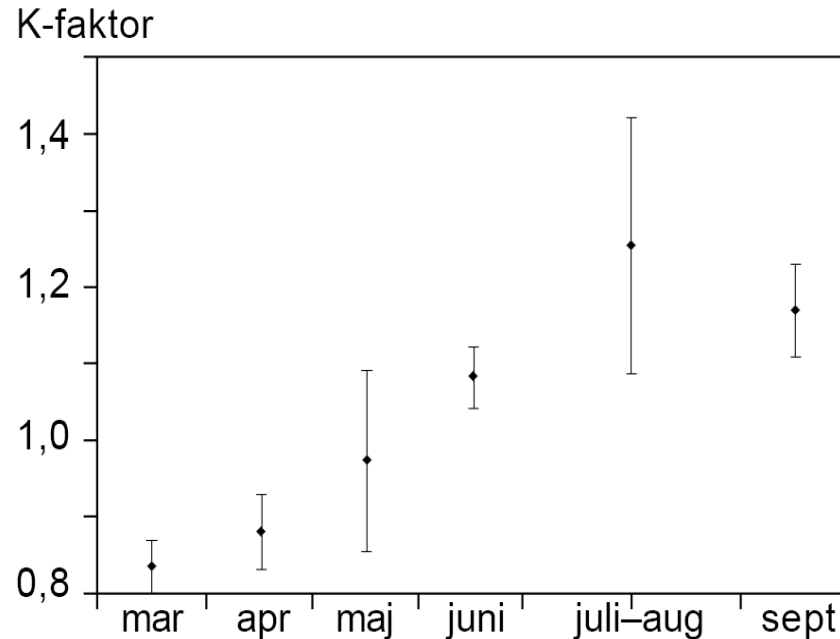
- Inget samlat nationellt program för övervakning
- Använder de data som genereras, inom nationell och regional miljöövervakning
- Dagens övervakning sker främst genom elfiske i uppväxtområden (SERS)
- Bristande kunskap kring mängden stigande lekfisk och utvandrande smolt
- Brist på underlag för att skatta potentiell produktion

Kondition vuxen havsöring (västkusten)

En K-faktor runt 1 är normal
kondition för havsöring

Återhämtat sig från lek maj-juni

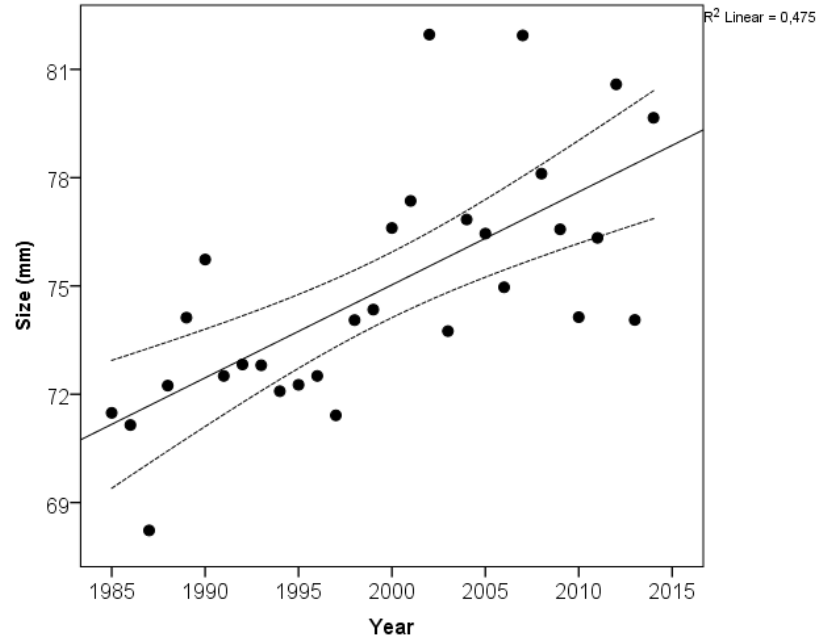

Snabbare tillväxt – tidigare smoltifiering

Snabbare tillväxt

Troligen en effekt av klimat,
mildare vinter och vår

Troligen smoltifierar fler
öringungar redan första året

Exploatering (västkusten)

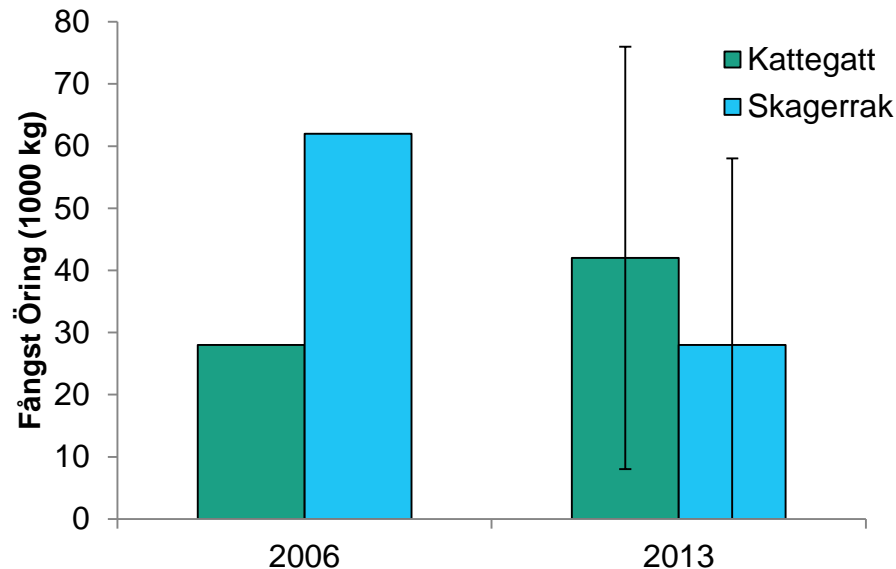
Fritidsfisket står för större delen av fångst landad i havet.

Nationell studie av fritidsfisket:

2006 – Kattegatt/Skagerrak ca 90 ton

2013 – Kattegatt/Skagerrak ca 70 ton

Mycket osäker data!

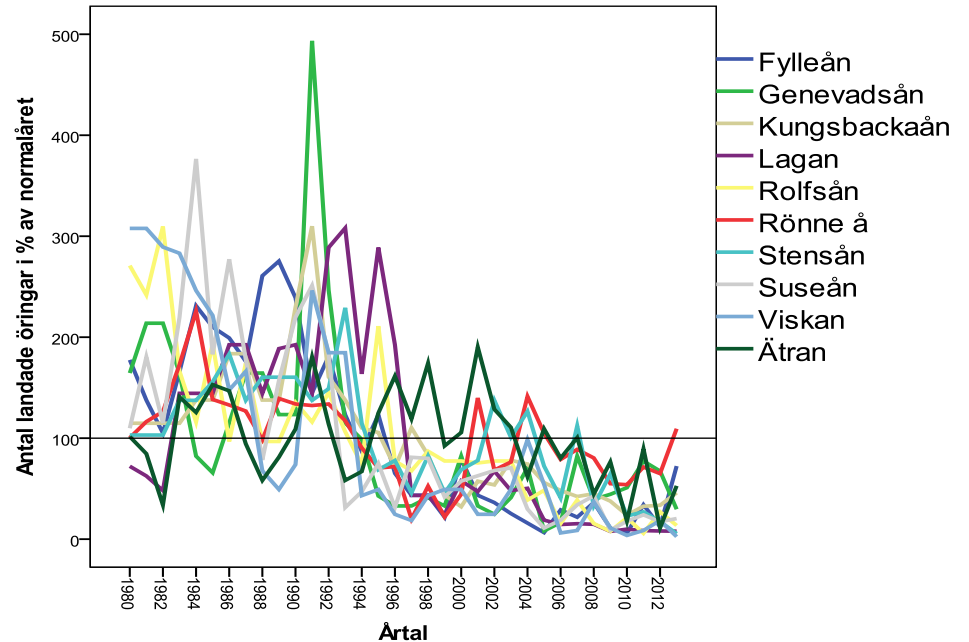

Exploatering (Halland/Kattegatt)

Reducerad landad fångst av havsöring

- Lägre ansträngning?
- Lägre rapporteringsfrekvens?
- Högre frekvens C&R?
- Färre öringar i vattendragen?
- Ökad naturlig dödlighet på kusten?
- Ökad exploatering på kusten?

Redovisade fångster i antal havsöring per vattendrag enligt statistik till Länstyrelsen 1980-2013.

Några slutsatser

- Regelverket är komplicerat med stora regionala skillnader som inte alltid har en tydlig biologisk grund.
- Fredningstid bör gälla för samtliga bestånd under senare delen av lekvandringen och under lek.
- Fredningsområden har visat sig vara en viktig och väl fungerande metod för att stärka havsöringsbestånd.
- Nätfiske bör styras bort från djupområdet 0-3 m.
- Minimimåttan behöver ses över. Minst 50 cm i hela Östersjön. I vattendrag med svaga bestånd bör fönsteruttag övervägas.
- Problem med bristande kunskapsunderlag när det gäller fritidsfiskets omfattning och uttag.

Frågor?

Lagstiftning och förvaltning – Martin Rydgren, HaV

martin.rydgren@havochovatten.se

Beståndsövervakning – Jens Persson, HaV

jens.persson@havochovatten.se

Regeringsuppdraget – Håkan Carlstrand, HaV

hakan.carlstrand@havochovatten.se

Sportfiskefrågor – Markus Lundgren & Niclas Åberg, Sportfiskarna

markus.lundgren@sportfiskarna.se niclas.aberg@sportfiskarna.se

Havs
och Vatten
myndigheten